

Sprawa T-41/05

Alliance One International, Inc.

przeciwko

Komisji Europejskiej

Konkurencja — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Hiszpański rynek zakupu i pierwszego przetworzenia surowca tytoniowego — Decyzja stwierdzająca naruszenie art. 81 WE — Ustalanie cen i podział rynku — Grzywny — Możliwość przypisania zachowania noszącego znamiona naruszenia — Górna granica wynosząca 10% obrotu — Skutek odstrasżający — Okoliczności łagodzące

Wyrok Sądu (czwarta izba) z dnia 12 października 2011 r. . . . . II - 7107

Streszczenie wyroku

1. *Konkurencja — Reguły wspólnotowe — Naruszenia — Przypisanie — Spółka dominująca i spółki zależne — Jednostka gospodarcza — Kryteria oceny — Domniemanie decydującego wpływu wywieranego na spółkę zależną przez spółkę dominującą posiadającą 100% jej kapitału*
(art. 81 WE)
2. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kwota maksymalna — Obliczanie — Obrót, jaki należy uwzględnić*
(rozporządzenia Rady: nr 17, art. 15 ust. 2; nr 1/2003, art. 23 ust. 2)

3. *Konkurencja — Reguły wspólnotowe — Naruszenia — Przypisanie — Spółka dominująca i spółki zależne — Jednostka gospodarcza — Kryteria oceny — Poszanowanie przez Komisję zasady równego traktowania*
(art. 81 WE)
4. *Konkurencja — Reguły wspólnotowe — Naruszenia — Przypisanie — Spółka dominująca i spółki zależne — Jednostka gospodarcza — Kryteria oceny — Samodzielność spółki zależnej*
(art. 81 WE)
5. *Skarga o stwierdzenie nieważności — Zarzuty — Brak lub niewystarczający charakter uzasadnienia*
(art. 230 WE, 253 WE)
6. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kryteria — Okoliczności łagodzące*
(rozporządzenia Rady: nr 17, art. 15 ust. 2; nr 1/2003, art. 23 ust. 2; komunikat Komisji 98/C 9/03, pkt 3 tiret trzecie)
7. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kryteria — Odstraszający charakter grzywny*
(rozporządzenia Rady: nr 17, art. 15 ust. 2; nr 1/2003, art. 23 ust. 2; komunikat Komisji 98/C 9/03)

1. W dziedzinie konkurencji zachowanie spółki zależnej można przypisać spółce dominującej, w szczególności w przypadku gdy mimo posiadania odrębnej podmiotowości prawnej spółka zależna nie określa w sposób autonomiczny swojego zachowania na rynku, lecz stosuje zasadniczo instrukcje udzielane jej przez spółkę dominującą, w szczególności z uwzględnieniem więzów

ekonomicznych, organizacyjnych i prawnych łączących oba te podmioty prawa.

W tego rodzaju sytuacji spółka dominująca i jej spółka zależna są bowiem częścią tej samej jednostki gospodarczej, a tym samym tworzą jedno przedsiębiorstwo. Komisja jest uprawniona do skierowania

decyzji nakładającej grzywny na spółkę dominującą nie ze względu na okoliczność, iż spółka dominująca nakłaniała swoją spółkę zależną do popełnienia naruszenia, ani tym bardziej z uwagi na udział spółki dominującej w naruszeniu, ale ze względu na to, że stanowią one jedno przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 81 WE.

Komisja nie może ograniczyć się do stwierdzenia, iż spółka dominująca jest w stanie wywierać decydujący wpływ na zachowanie swej spółki zależnej, lecz musi także zbadać, czy taki wpływ był w rzeczywistości wywierany.

W szczególnym przypadku, gdy spółka dominująca posiada 100% kapitału swej spółki zależnej, która naruszyła reguły konkurencji, po pierwsze, ta spółka dominująca może wywierać decydujący wpływ na zachowanie swej spółki zależnej, a po drugie, istnieje zwykle domniemanie, że owa spółka dominująca rzeczywiście wywiera decydujący wpływ na zachowanie swej spółki zależnej.

W tych okolicznościach wystarczy, że Komisja wykaże, iż cały kapitał spółki zależnej znajduje się w posiadaniu jej spółki dominującej, aby móc domniemywać, że ta ostatnia wywiera decydujący wpływ na politykę handlową swej spółki zależnej. Komisja będzie mogła następnie uznać spółkę dominującą za solidarnie odpowiedzialną za zapłatę grzywny nałożonej na jej spółkę zależną, chyba że owa spółka

dominująca, na której spoczywa ciężar obalenia tego domniemania, przedstawi wystarczające dowody pozwalające wykazać, że jej spółka zależna zachowuje się na rynku w sposób autonomiczny.

Domniemanie oparte na fakcie posiadania całego kapitału może być stosowane nie tylko w przypadkach istnienia bezpośredniego związku między spółką dominującą i jej spółką zależną, lecz również w przypadkach gdy ów związek jest pośredni, z uwagi na spółkę zależną występującą w roli łącznika między nimi.

(por. pkt 92–96, 98)

2. Zgodnie z art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 Komisja może w drodze decyzji nałożyć na przedsiębiorstwa biorące udział w naruszeniu art. 81 ust. 1 WE grzywny nieprzekraczające 10% obrotu uzyskanego w poprzedzającym roku obrotowym. Ta sama wskazówka zawarta była w art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17.

Wymieniony w tych przepisach obrót odnosi się, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem dotyczącym art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17, do całkowitego obrotu zainteresowanego przedsiębiorstwa, czyli przedsiębiorstwa, któremu

przypisano naruszenie i które z tej racji zostało uznane za odpowiedzialne

Co się tyczy pojęcia „poprzedzający rok obrotowy”, o którym mowa w art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003, należy je rozumieć w ten sposób, że dotyczy ono roku obrotowego, który poprzedza wydanie decyzji Komisji, z wyjątkiem szczególnych sytuacji, gdy obrót za ostatni rok obrotowy nie stanowi przydatnej wskazówki co do rzeczywistej sytuacji gospodarczej zainteresowanego przedsiębiorstwa, a tym samym co do właściwego wymiaru grzywny, która ma być na nie nałożona.

Zatem w sytuacji gdy Komisja przyjmuje, że spółka dominująca i jej spółka zależna tworzą jeden podmiot gospodarczy i tym samym uznaje tę spółkę dominującą za solidarnie odpowiedzialną za naruszenie, jak i za zapłatę grzywny oraz umieszcza ją wśród adresatów swej decyzji, Komisja może również oprzeć się na skonsolidowanym obrocie, który spółka dominująca osiągnęła w roku poprzedzającym wydanie jej decyzji, w celu ustalenia pułapu 10% przewidzianego w art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003.

(por. pkt 99–101, 165, 166)

3. Jeśli w sprawie dotyczącej naruszenia obowiązujących w Unii reguł

konkurencji, w którym uczestniczy kilka różnych przedsiębiorstw, Komisja przyjmuje w ramach ustalonych przez orzecznictwo pewną metodę w celu określenia, czy należy przypisać odpowiedzialność zarówno spółkom zależnym, które faktycznie popełniły to naruszenie, jak i ich spółkom dominującym, musi ona – poza szczególnymi okolicznościami – oprzeć się w tym celu na tych samych kryteriach w przypadku wszystkich tych przedsiębiorstw. Komisja jest bowiem zobowiązana do poszanowania zasady równego traktowania, która wymaga, aby porównywalne sytuacje nie były traktowane w odmienny sposób, a odmienne sytuacje nie były traktowane jednakowo, chyba że takie traktowanie jest obiektywnie uzasadnione.

(por. pkt 123)

4. W dziedzinie konkurencji samodzielności spółki zależnej względem jej spółki dominującej nie należy oceniać wyłącznie na podstawie jej działalności w zakresie produktów, których dotyczy naruszenie. W celu ustalenia, czy spółka zależna określa w sposób autonomiczny swoje zachowanie na rynku, należy wziąć pod uwagę wszystkie istotne okoliczności dotyczące powiązań gospodarczych, organizacyjnych i prawnych łączących spółkę zależną ze spółką dominującą, które mogą różnić się w poszczególnych przypadkach, w związku z czym nie można ich wymienić w sposób wyczerpujący.

Zatem okoliczność, że spółka dominująca nigdy nie wprowadziła ona w życie mechanizmów kontroli działalności jej spółki zależnej w dziedzinie, której dotyczy naruszenie nie pozwala wykazać, że spółka ta działała w sposób autonomiczny na rynku. Podobnie rzecz ma się w przypadku braku instrukcji czy wytycznych udzielonych przez spółkę dominującą spółce zależnej w odniesieniu do jej polityki zakupowej bądź spotkań z innymi członkami kartelu.

(por. pkt 158, 160)

5. W ramach skargi o stwierdzenie nieważności zarzut wywiedziony z braku uzasadnienia lub niedostatecznego uzasadnienia aktu prawnego stanowi zarzut dotyczący porządku publicznego, który może, a nawet powinien zostać zbadany z urzędu przez sąd Unii i który w związku z tym może zostać podniesiony przez stronę na dowolnym etapie postępowania.

(por. pkt 170)

6. W kontekście naruszenia obowiązujących w Unii reguł konkurencji zakończenie naruszenia niezwłocznie po pierwszej interwencji Komisji może logicznie stanowić okoliczność łagodzącą tylko wówczas, gdy istnieją powody, aby zakładać, że zainteresowane przedsiębiorstwa postanowiły zakończyć swoje antykonkurencyjne zachowania ze względu na te interwencje, gdyż sytuacja, w której

naruszenie zostało już zakończone przed datą pierwszych interwencji Komisji, nie jest objęta zakresem pkt 3 tiret trzecie wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 EWWiS.

Pomimo uznania przez Komisję, iż naruszenie zakończyło się w tym samym dniu, w którym przeprowadziła ona pierwsze czynności dochodzeniowe, jej decyzja, aby nie uwzględniać tego rodzaju zakończenia jako okoliczności łagodzącej, jest w pełni zasadna. Obniżka grzywiny z powodu zaprzestania naruszenia niezwłocznie po pierwszej interwencji Komisji nie jest bowiem automatyczna, lecz zależy od oceny okoliczności danego przypadku dokonywanej przez tę instytucję w zakresie jej swobodnego uznania. Z tego względu zastosowanie pkt 3 tiret trzecie wytycznych względem danego przedsiębiorstwa będzie szczególnie odpowiednie, w sytuacji gdy antykonkurencyjny charakter zaskarżonego zachowania nie jest oczywisty. Jednocześnie jego zastosowanie będzie co do zasady mniej stosowne, w sytuacji gdy zachowanie to będzie wyraźnie antykonkurencyjne, przy założeniu, że zostało to udowodnione.

(por. pkt 192, 194)

7. W kontekście naruszenia obowiązujących w Unii reguł konkurencji, ze względu na to że spółka dominująca i spółka zależna tworzą jedno i to samo

przedsiębiorstwo w trakcie roku poprzedzającego rok wydania przez Komisję decyzji nakładającej grzywnę, Komisja może zastosować mnożnik o celu odstraszającym, który opiera się na rozmiarze i całkowitych zasobach zainteresowanego przedsiębiorstwa w trakcie tego roku.

Przyczyną wzięcia pod uwagę wielkości i całkowitych zasobów danego przedsiębiorstwa celem zapewnienia grzywnie wystarczającego skutku odstraszającego jest wywarcie zamierzonego wpływu na wspomniane przedsiębiorstwo, ponieważ sankcja nie może być zbyt łagodna zwłaszcza w świetle jego możliwości finansowych. Aby móc zmierzyć

odstraszający charakter grzywny w odniesieniu do przedsiębiorstwa uznanego za odpowiedzialne za naruszenie, nie należy zatem brać pod uwagę sytuacji, która istniała na początku naruszenia. Takie uwzględnienie mogłoby doprowadzić albo do wymierzenia grzywny zbyt niskiej, by mogła ona być wystarczająco odstraszająca, w przypadku gdyby obrót danego przedsiębiorstwa wzrósł w międzyczasie, albo do nałożenia grzywny przewyższającej poziom niezbędny dla zapewnienia skutku odstraszającego, w przypadku gdyby obrót danego przedsiębiorstwa w międzyczasie zmalał.

(por. pkt 210, 211)